

16.2.2023

Kunta- ja aluehallinto-osasto

Hyvinvointialueiden toiminnan vakiinnuttamiseen ja kehittämiseen kohdistettavan valtionavustuksen työryhmä

Aika 16.2.2023 klo 8.03–9.18.

Paikka Teams

Osallistujat	Ahonen Ville-Veikko	puheenjohtaja
	Vuorinen Virpi	jäsen
	Tyni Tero	jäsen
	Koponen Ville	jäsen
	Heinäsenaho Markku	jäsen
	Kuopila Antti	jäsen
	Määttä Jaana	jäsen
	Snellman Tiina	jäsen
	Korhonen Antto	asiantuntijasihteeri
	Mäkäläinen Jari	asiantuntijasihteeri

1. Kokouksen avaus

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 8.03.

2. Edeltävän kokouksen pöytäkirja

Hyväksyttiin edeltävän kokouksen pöytäkirja.

3. Ajankohtaiset asiat

Puheenjohtaja kävi läpi valmistelun ajankohtaisia asioita.

Kutsu hyvinvointialueiden perjantaina 17.2. järjestettävään kuulemiseen on lähetetty hyvinvointialueiden johtajille, aluehallitusten puheenjohtajille ja hyvinvointialueiden kirjaamoihin perjantaina 10.2.

VM/KAO:lla on valmisteltu muistio valtionavustuksen ja sen myöntämistä ja käyttöä säättävän asetuksen valmistelusta. Muistio toimitettiin eduskunnan

valtiovarainvaliokunnan kunta- ja terveysjaostolle keskiviikkona 15.2. Muistiossa kuvataan asetusvalmistelun prosessia, asetusta valmistelevan työryhmän tehtäviä sekä käsiteltävänä olevia asioita.

4. Asetusluonnoksen käsittely

Puheenjohtaja esitteli asetusluonnosta, jota on muokattu edeltävän kokouksen jälkeen työryhmän jäsenten kirjallisten kommenttien perusteella.

Asetusluonnoksen muutokset ovat sekä sisällöllisiä että kirjoitusasuun liittyviä.

Erityisesti asetuksen 3 § mukaiseen valtionavustuksen hyväksyttävien käyttökohteiden listaan tehtiin edeltävän kokouksen jälkeen muokkauksia. Muutoksissa on otettu huomioon työryhmän sisällöllisiä muutosehdotuksia. Lisäksi sanamuutoksilla on pyritty ehkäisemään valtionavustuksen epätoivottua sekoittumista hyvinvointialueiden yleiskatteeseen rahoitukseen ja siihen liittyviin kustannustason tarkistuksiin. Uuden muotoilun mukaan valtionavustusta voisi käyttää alueiden tuottavuus- ja taloudellisuusohjelman mukaisiin kehittämistoimenpiteisiin.

Puheenjohtaja huomautti, että jos avustusta käytetään hyvinvointialueilla investointiluonteisiin menoihin, täytyy alueiden toimittaa ministeriölle päivitetyt investointisuunnitelmat käsiteltäväksi ja hyväksyttäväksi.

Keskusteltiin asetusluonnoksesta. Keskustelussa pohdittiin, millä termillä alueiden toiminnan uudistamisen ja kustannusten hillitsemisen ohjelmia tulisi asetuksessa kuvata. Keskustelussa esitettiin vaihtoehtoisiksi muun muassa tulevaisuus- ja tuottavuusohjelmaa, tulevaisuus- ja sopeutusohjelmaa ja muutos- ja tuottavuusohjelmaa. Näistä etenkin muutos- ja tuottavuusohjelmaa pidettiin toteuttamiskelpoisena ratkaisuna. Asiaan päätettiin palata hyvinvointialueille järjestettävän kuulemistilaisuuden jälkeen, kun tiedossa on, millä nimillä alueet kutsuvat toiminnan uudistamisen ja kustannusten hillitsemisen ohjelmiaan.

Keskustelussa käsiteltiin myös, tuleeko asetusluonnokseen kirjata erikseen hyvinvointialueiden mahdollisuus käyttää valtionavustusta palveluiden uudistamisen kokeiluihin. Kokeilu-sanankäyttöä perusteltiin tarpeella varmistaa, että valtionavustusta käytetään kehittämistoimenpiteiden toimeenpanoon, ei vain niiden suunnitteluun ja selvityksiin. Toisaalta keskustelussa todettiin, että toiminnan uudistamiseen kuuluvat myös kokeilut ja toimenpiteiden käytännön toteutukseen viitataan jo asetusluonnoksen valtionavustuksen käyttökohdelistassa. Lisäksi huomautettiin avustuksen valmistelun lähtökohdan olleet alueiden muutos- ja tuottavuustoimien edistämisessä, kun taas palvelujärjestelmän kehittämiseen käytetään muita ohjaus- ja rahoitusmekanismeja.

Kokouksen lopuksi työryhmä keskusteli valtionavustuksen myöntämisen perusteista. Asetusluonnokseen on kirjattu aiemmissa valtionavustuksissa käytetty malli, jossa valtionavustus jakautuu alueille kolmen tekijän; (1) kaikille alueille yhtä suuren kiinteän osuuden, (2) alueen järjestämisvastuullisten sote- ja pela-järjestäjien määrän (vuoden 2022 lopussa) ja (3) alueen asukasmäärän, perusteella.

Keskustelussa esitettiin valtionavustuksen jakautumista yhden kriteerin, alueen asukasluvun, perusteella. Yhden kriteerin mallia perusteltiin jakotavan yksinkertaisuudella ja selkeydellä. Useissa puheenvuoroissa asukaslukuperusteisen mallin kuitenkin arvioitiin vääristävän valtionavustuksen jakautumista niin, että avustusta kohdentuisi joillekin alueille liikaa suhteessa niiden todellisiin uudistumisen ja kehittämisen kustannuksiin. Tällä nähtiin olevan negatiivisia vaikutuksia hyvinvointialueiden rahoitusjärjestelmälle. Pelkän asukasmäärän perusteella tehtävän avustuksen jaon todettiin myös johtavan siihen, että Helsinki saisi suuremman avustusmäärän kuin yksikään hyvinvointialue. Myös HUS:in rahoituksen suhde Uudenmaan hyvinvointialueiden ja Helsingin rahoitukseen nähtiin ongelmallisena.

Keskustelussa todettiin valtionavustuksen määräytymistekijöiden määrittelyn olevan kaikissa vaihtoehdoissa osin kiistanalaista. Keskustelun pohjalta päätettiin edetä niin, että valtionavustuksen jaosta tehdään kaksi vaihtoehtoista laskelmaa. Ensimmäinen laskelma perustuu asukasperusteiselle yhden jakautumiskriteerin mallille, jossa Helsinki ja HUS huomioidaan kiinteillä osuuksilla kokonaissummasta. Toinen laskelma pohjautuu kolmen määräytymiskriteerin (kiinteä rahoitusosa, järjestämisvastuullisten määrään perustuva rahoitusosa ja asukasmääräperusteinen rahoitusosa) malliin. Molemmista laskelmista HUS:in osuus vähennetään Uudenmaan hyvinvointialueiden ja Helsingin laskennallisista avustuksista.

VM/KAO valmistelee laskelmat työryhmän seuraavaan kokoukseen mennessä. Myös valtionavustuksen jakautumisperusteiden valinnassa otetaan huomioon perjantaina 17.2. hyvinvointialueille järjestettävässä kuulemistilaisuudessa asiasta käytävä keskustelu ja hyvinvointialueiden lausunnot.

5. Seuraava kokous

Työryhmän seuraava kokous on maanantaina 27.2. klo 8.30-10. Kokouksessa käsitellään valtionavustuksen jakautumisen laskelmia, hyvinvointialueiden seuraavan kuulemisen aikataulua, agendaa ja esitysmateriaalia ja sote-ministeriryhmän 2.3. kokoukseen valmisteltavaa esitysmateriaalia.

6. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen ajassa 9.18.